

דף הוראות

בסדנא זו ביקשנו לבחון את מהותו של יום העצמאות. ברי לנו כי מדינת ישראל הינה ראשית צמיחת גאולתנו, וזכות היא לנו לקדש את יום העצמאות כחג הגאולה מהארץ חג הפסח. עם זאת, כיצד עלינו להתייחס לקשיים הרבים אותם אנו חווים במדינת ישראל? מדוע מתעוררות בעיות חינוכיות, אמוניות, חברתיות ופוליטיות רבות דווקא על אדמת קודשנו?

שאלה זו הועלתה על ידי הרב יששכר שלמה טייכטל, מקדושי שואת יהדות הונגריה אשר נרצח על קידוש ה', בספרו "אם הבנים שמחה". הרב טייכטל מעיד על עצמו, כי קודם לפרוץ מלחמת העולם השנייה התנגד למפעל הציוני המתהווה בארץ ישראל. במהלך השואה בוחן הרב טייכטל בשנית את עמדתו, ובספרו זה מגיע למסקנה, כי ההתעוררות לעליה לארץ ולחידוש ההתיישבות בארץ הינה תופעה הראויה לעידוד, בבחינת אתחלתא דגאולה.

הרב טייכטל שואל (אם הבנים שמחה, פרק ב', סימן י"ב, **במקור 1**), כיצד עלינו להתייחס לעובדה כי מרביתם של בוני הארץ אינם יהודים מאמינים, וכי השיבה לארץ נושאת צביון חילוני.

על מנת לענות על שאלה זו נתמקד בדברי הגמרא במסכת שבת ל"א. במקור 2. גמרא זו מונה את השאלות ששואלים אדם בעת שמכניסים אותו לדין לאחר מותו. בין שאלות אלה נמנית השאלה: "צפית לישועה?". כיצד ניתן לענות על שאלה זו? והרי הציפיה לישועה אינה ניתנת למדידה או להערכה?

הרב חרל"פ (בספרו טובים מאורות, במקור 3) מסביר כי המילה "ציפיה" נובעת כמובן מהמתנה וגעגועים, אבל במקביל נובעת מהמילה "צפיה" מלשון התבוננות והסתכלות. המצפה לישועה חייב להתבונן היטב במציאות, לנתח את המציאות ולזהות ניצני גאולה. הרב חרל"פ מבהיר כי הציפיה לישועה חייבת להיות ציפיה עמוקה. יש להתבונן מעבר למציאות על פני השטח, ולהבין את התהליכים המתהווים מאחורי הקלעים. מה, אם כן, עומד מאחורי הקשיים החינוכיים אותם אנו חווים במדינת ישראל כיום?

מעניין לראות, כי הקשיים החינוכיים היו צפויים מראש. לפי הגמרא במסכת סוטה מ"ט: **במקור 4** תקופת עקבתא דמשיחא כרוכה בחוצפה מוגברת, ומשברים רוחניים וחינוכיים עצומים. בהתאם, מסביר הרב קוק (אורות התחיה נ"א, **במקור 5**), כי תחילת תהליך הגאולה תהא בהכרח מלווה במרידה רוחנית. הרב קוק מסביר מרידה רוחנית זו בכך שהשלוחה הגשמית ממנה תיהנה חלק מהאומה תביא לצמצום העיסוק ברוח. במלים אחרות, מסביר הרב קוק, כי כל עוד היינו בגלות, עסקנו בעיקר ברוח. כעת כאשר אנו חוזרים לאדמת קודשנו, מלווה חזרתנו בעיסוק מוקצן בגשמי – בעבודת האדמה והגוף. בסופו של התהליך עתידים אנו ללמוד למזג קדושה וחומר בתמהיל הראוי והאידיאלי, אבל עד שנגיע לשם, חווים אנו עיסוק מוקצן ומבולבל בחומר. פועל יוצא מן האמור הוא, כי המשברים הרוחניים להם אנו עדים היו צפויים מראש, וממילא עצם קיומם הינו עדות להתהוות תהליך הגאולה.

במקור 6 עומד גם הרב טייכטל (שם) על המשבר הרוחני הכרוך בגאולה. הרב טייכטל נסמך על לשון הגמרא לפיה עוף טמא (השרקרק) יבשר על הגאולה העתידית. שואל הרב טייכטל – מדוע חייבת הגאולה העתידית להיות כרוכה בטומאה? מדוע לא יכול עוף כשר לבשר על הגאולה? הרב טייכטל מספק שני הסברים יסודיים. ראשית, מסביר הרב טייכטל כי עלינו לקבל את העובדה כי לעולם לא נוכל להבין לחלוטין את שיקוליו של הקב"ה בקידום הגאולה באופן זה. יחד עם זאת, הרב טייכטל מסביר עקרון קבלי, לפיו מהלכים רוחניים חשובים שהקב"ה מקדם בעולמו נעטפים על פי רוב בעטיפה חיצונית גסה ומכוערת על מנת להסוותם. בצורה זו מגנה העטיפה הגסה על התהליך המתהווה ומבטיחה את הצלחתו, בבחינת "אין הברכה שרויה אלא בדברים הסמויים מן העין" (המהר"ל מקביל עקרון זה לקליפה המכסה פרי. ככל שהקליפה גסה ועבה יותר, כן מובטח גורלו של הפרי להישמר). ברוח זו מסביר הרב טייכטל, כי המשברים הרוחניים אינם אלא כסות מכוערת לתהליך הגאולה המתהווה. לפי הרב טייכטל, העובדה שאנו חווים משברים כה חמורים מעידה על חשיבותו של תהליך הגאולה הנוכחי, ועל הצורך בהבטחת הצלחתו ומימושו במהרה בימינו אמן.

יגאל צעדי
רב ביה"ס